1900. Acht en veertigste Jaargang. (Derde Kwartaal.) No. 32.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland."

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joël II : 1a, Blaast de bazuin!

Vrijdag 10 Augustus 1900.

Hagg. I : 4, Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post *f* 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika *f* 1.75. Voor Z.-Afrika *f* 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels *f* 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtvrij te adresseeren aan den Uitgever G. Ph. Zalsman te Kampen. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den Redacteur, dHr. C. Mulder te Kampen. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recenise aan den Hoofdredacteur, Dr. H. Bavinck te Kampen. —

Officiëele Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

OLDEKERK, 29 Juli 1900 Hedennamiddag was de ure aangebroken, dat onze geachte en beminde Leeraar, Ds. M. Meindertsma. onder een toevloed van een groote schare, zijn laatste woord als onze Herder en Leeraar tot de gemeente richtte. Bijna 8 jaar mocht ZEw. als een getrouw dienaar met ijver en toewijding de gemeente dienen en met kennelijken zegen onder ons arbeiden. zoodat dan ook bij het einde der vergadering door een der onderlingen ZEw een hartelijk en een dankbaar woord werd toegesproken en Gods zegeningen werden toegewenscht, waarmede de gemeente instemde door te zingen Ps. 134 : 3. Stelle de Heere hem met de zijnen nog tot in lengte van dagen tot een rijken zegen voor heel de kerke Gods.

Namens den Kerkeraad,
M. Steenstra.

—

GEES, 5 Aug. 1900. Uit een tevoren gesteld tweetal werd. onder leiding van onzen Consulent Ds. Oussoren, met bijna alle stemmen tot Herder en Leeraar gekozen de Weled. heer R. J. Schoemaker, Candidaat te Lutten a/d Dedemsvaart. Mochten wij spoedig van onzen beroepen Leeraar het antwoord ontvangen : Ik kom tot u, dan zijn wij verblijd.

Namens den Kerkeraad,
A. Willering, Scriba.

—

MARRUM, 5 Aug. 1900. Hedenmorgen na den dienst des Woords maakte onze algemeen beminde Leeraar Ds. S. H. Groeneveld bekend, een roeping ontvangen te hebben van de Geref. kerk te Winsum (Gr.) Dewijl het werk van onzen dienaar in ons midden hoog gewaardeerd en door onzen God rijk wordt gezegend, is de innige wensch en bede van kerkeraad en gemeente, weldra voor de zooveelste maal te mogen vernemen : Ik blijf bij u.

Namens den Kerkeraad,
T. Bouma, Scriba

—

HERWIJNEN, 6 Aug. 1900. Gisteren werd met algemeene stemmen tot Herder en Leeraar bij de Geref. kerk alhier gekozen de Weleerw. heer A. Voogel, predikant te Gouda *B.* Neige de Heere het hart van zijnen dienstknecht om eene Hem welbehagelijke keuze te doen, moge het zijn onze gemeente ten zegen.

Namens den Kerkerraad,
M. de Bruijn Wz, Scriba.

—

AMSTELVEEN, 1 Aug. 1900. Hh. collectanten die in deze gemeente wenschen te collecteeren worden verzocht, dit drie weken van te voren te verzoeken aan den Kerkeraad.

Namens den Kerkeraad,
J. de Rooij, *Scriba.*

—

Naar men ons meldt, hoopt de Candidaat *C. van Gelderen* van midden-Augustus tot midden-October met vacantie in het vaderland te zijn en is hij gaarne bereid gedurende die maanden de Geref. kerken met prediking te dienen. Uitnoodigingen, hiertoe strekkende, gelieven Kerkeraden te adresseeren naar *Zwolle, Diezerstraat* 11.—Red.

CLASSEN.

Classe Tholen.

Vergadering op *Woensdag* 29 *Augustus* te Bergen-op-Zoom. Aanvang der verg. te elf uur. Stukken voor 't Agendum tijdig te zenden aan :

Ds. A. H. van der Kooi,
Corr. der Classe.

Bergen-op-Zoom, 6 Aug. 1900.

—

Classis Appingadam.

De Classis Appingadam heeft in hare vergadering van 3 Mei j. l., op zijn daartoe gedaan verzoek, aan den Weleerw. heer *J. Groenewegen*, dienaar des Woords bij de kerk te Bierum, tegen 1 Juni 1900 *eervol emeritaat verleend.*

Namens de Classis voornoemd,
Ds. K. M. R. Veldman, *Scriba.*

—

Classis Dordrecht.

De Classis Dordrecht heeft in hare vergadering van 1 Aug. den heer *W. T. van Dam*, Cand. te Bolnes, praeparatoir onderzocht en hem met alle stemmen beroepbaar verklaard voor de Geref. kerken.

Eveneens is door dezelfde Classis na gehouden peremptoir examen de heer *A. Brouwer*, ber. pred. te Strijen, met alle stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten.

Namens de Classis,
H. G. de Jonge, *Act.*

—

Classis Rotterdam.

Aan *Ds. E. van der Kamp*, dienaar des Woords te *Maasland* A, is op zijn verzoek door de Classis Rotterdam eervol emeritaat verleend met ingang van één Augustus.

J. J. Berends, *Act.*

ONTVANGSTEN.

Voor een Kerkgebouw te Terwispel.

Van W. N. de Leeuw te Almkerk	f 2,50		
Naaldwijk	f 5,00	Hindeloopen	- 2,50
Stad a 't Haringvliet	- 2,00	Sleeuwijk	- 2,50
Tholen *B*	- 2,00	Uithoorn	- 1,00
Vreeswijk	- 5,00	Aalten *B*	- 6,00
Watergraafsmeer	- 5,00	Enter	- 5,00
Overschie	- 2,50	Reitzum	- 5,00
Munnikezijl	- 1,50	Zaandam *A*	- 5,00
Middelstum	- 6,00	Suawoude	- 5,00
Hasselt	- 3,00	Steenwijk *A*	- 2,50

P. A. Smilde, *Penn.*

Heerenveen, 6 Aug 1900.

—

Voor de Inw. Zending in den Zuid-Oosthoek van Friesland.

Door br. J. Wouda van de Ger. gem. te Katendrecht f 20,00

P. A. Smilde, *Pen.*

Heerenveen, 6 Aug. 1900.

—

Prov. Kas voor Hulpbeh. Kerken in Overijsel.

Heemse *A*	f 8,55⁵	Lemele	f „,94
Vroomshoop	- 7,86	Hardenberg-Heemse *B*	- 10,05

Deventer, 6 Aug. 1900.

De Penningm.
Scheps, v. d. m.

—

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen :

Van Ds Lindeboom te Zutphen, door Ds Mulder te 's Bosch	f 5,—
Gift van d K K — Baarn	- 100,—
Collecte Geref. kerk te Moerdijk	- 5,70
Idem te Zevenbergen	- 8,85

Blijkbaar wordt onze arbeid niet vergeten Daarvoor den Heere lof en dank gebracht! Het geeft toch zulk eene bemoediging, wanneer we mogen bespeuren, dat gebed en gaven ons steunen Gebiede de Heere zijnen rijken zegen en sterke Hij de broeders arbeiders in hun gewichtig maar ook zeer moeilijk werk. Broeders en Zusters, gedenkt toch aan Noord-Brabant en Limburg!

Namens Deputaten.
J. C. C. Voigt, *Penningm.*

Raamsdonk, 6 Aug 1900.

—

Voor de Theologische School.

Aduard	f 8,01⁵	Akkerwoude	f 2,03
Bedum *A*	- 27,43	Anjum	- 16,03⁵
Bedum *B*	- 4,30	Blija	- 8,02
Groningen *A*	- 87,59	Dokkum *A*	- 14,96⁵
Groningen *B*	- 25,62⁵	Dokkum *B*	- 14,50
Haren	- 8,06¹	Ee	- 8,08
Hoogkerk	- 9,07⁵	Hantum	- 4,—
Kielwindeweer	- 6,13⁵	Hollum	- 2,90
Sappemeer	- 9,41⁵	Holwerd	- 2,20
Ten Boer	- 17,80	Lioesens	- 4,60
Thesinge	- 8,64⁵	Metslawier	- 6,11
Zuidbroek	- 7,50	Murmerwoude	- 3,—
Zuidwolde (½ coll.)	- 5 21	Nes & Wierum	- 7,03
Zutfen (½ coll)	- 12,50	O. Nijkerk	- 3,30
Huizen (½ coll.)	- 2,90	Paesens	- 14,26
Alkmaar	- 15,—	Raard	- 6,—
Helder	- 25,18	Reitsum	- 4 21
Broek op Langendijk	- 26,95	Rinsumageest	- 9,10
Noordscharwoude	- 6,69	Wanswerd	- 26,21
Dirkshorn	- 9,86	Schiermonnikoog	- 0,87
Oosterend	- 10,68	Oosterend	- 10,40
Krabbendam	- 11,51⁵	Bolsward *A*	- 12,08⁵
Heer-Hugowaard	- 4,11	Exmorra	- 3,17
A.-Paul.-Polder	- 2.62⁵	Gaast	- 9,34
Schermerhorn	- 0,41	Piaam	- 4,08⁵
Schagerbrug	- 0,71	Cubaard	- 4,—
Kolhorn	- 1,20	Schettens	- 1,60
Terneuzen	- 34,20	Pingjum	- 2,52
Schoondijke	- 20,50	Schraard	- 3,87⁵
Oostburg	- 3,70	Wons	- 5,20

Voor de Uitbreiding.

Gevonden in de coll. te Deventer *B* . . f 2,—

Door *Ds A. v d. Linden* te *Schoondijke*, Corr. Cl. *Axel*, de contrib uit Terneuzen ad. f 63,50, de contrib. uit Schoondijke van P. J. v. Bortel f 2,50, I. J. v. Bortel f 2,50, J. v. Bortel f 2,50, J. Mulder f 1, Ds. A. v. d. Linden f 1, Josias Risseeuw f 0,50, A. Leenhout f 0,50, L. Le Grand f 0,50, Joh. Risseeuw f 0,25. Door *Ds. J. W. Wechgelaer* te *Alkmaar*, Corr. Cl. *Alkmaar*, de contrib. uit Helder van J. Bakker f 1, J. Baas f 1,50, G. Baas f 1,50, T. van Driel f 1,50, C. G van Es f 1,50, A Langhorst f 1,50, J Corner f 1,50, P. Kroon f 2, H. Nijenhuis f 1,50, J. Schraa f 1, J. Steinrath f 2,50, P. Plaatsma f 1,50, J. Rosendaal f 1,50, S. Rosendaal f 1,50, J. Vlaming f 1,50, D. Meerleveldt f 1,50, L Rumpff f 1,50, M. J Wallut f 1,50.

Giften uit Oosterend (Texel) f 10,14.

N. B. De volgende week ben ik verhinderd een opgave te doen!

Zwolle, 4 Aug. 1900, Potgietersingel 120.

De Penningmeester van de Theologische School,
Dr. H. Franssen.

—

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Ds. v. d. Veen, gev. in 't kerkz. te Ruinerwolde en Kockange : Op 15 Oct 1899 f 2,50, op 1 Nov 1899 f 1, op 22 Jan. 1900 f 2,50, op 11 Maart 1900 f 1, op 2 Juli 1900 f 1, te samen f 8,—

Pinkster-collecten :

Ruinerwolde en Kockange	f 35,22	Haren	f 21,—
		Hoogkerk	- 36,97
Ten Boer	- 36,25	Zuidwolde, Gr.	- 22,78
Eziage	- 29,67	Zuidbroek	- 17,12⁵
Groningen *B*	- 24,21		

Doesborgh, 4 Aug. 1900.

B. de Moen, *Quaestor.*

—

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen :

Door Ds. E Kropveld van Ds. J. Politiek te Oudwoude, deel van de collecte den 18 Juli op 't Zendingsfeest te Assen gehouden . f 21,—

Door Ds. Gezelle Meerburg zijnde bij ZEerw. door Joh. v. Oostveen namens Mej. de Wed. Kl. bezorgd - 10,—

Door Ds. G Renting Winterswijk zijnde gecoll. op den Bidstond 15 Juli j. l. . . - 8,91

Van br. A. Gruijs Sr. Zaandam voor verkochte gebruikte postzegels . . . - 2,—

Met vriendelijke aanbeveling,

Rotterdam, 8/8—1900.

N Koops, O.-Molenstraat 5.

OPENBARE BELIJDENIS.

IV.

Naar de aangegeven beginselen handelend, heeft men dan m. i. allereerst *den naam*, die de handeling heeft te teekenen, zuiver te houden.

Men spreke niet van „bevestiging" van nieuwe lidmaten, gelijk dikwerf geschiedt. Aan deze benaming kleven twee fouten. Vooreerst het zijn geen nieuwe lidmaten. Lidmaten der kerk zijn wij door den Doop. Alleen was het hun tot dusverre nog niet vergund alle rechten, aan het lidmaatschap verbonden, uit te oefenen.

Wanneer iemand meerderjarig wordt, dan wordt hij niet daardoor burger van den staat, of krijgt hij recht op eene erfenis, die hem nagelaten werd in zijn onmondigen staat; doch hij mag nu de rechten aan het staatsburgerschap verbonden, maar in uitoefening ook aan het meerderjarig- of mondig-zijn verbonden, uitoefenen en zelf zijne bezittingen beheeren. Zoo is het ook met de verklaring van mondigheid, rijpheid voor de oefening van alle rechten van het lidmaatschap in de kerk des Heeren.

De tweede fout is, dat deze handeling niet is „bevestiging". Dat is, in strijd met haar karakter en bedoelen, een derde sacrament inschuiven tusschen dat van de inlijving in de kerk en dat van de versterking van het bewuste geloof. Men late dus nooit bij de Openbare Belijdenis zingen het bekende vers van Ps. 87: „God zal ze zelf bevestigen en schragen" enz. Dat kan alleen als heidenen bij Christus' kerk ingelijfd worden en den naam van Sion's kinderen ontvangen, insteê van „Filistijn en Tyriër"!

Voorts beperke men de *gelegenheid voor de aflegging van de Openbare Belijdenis* niet tot eenmaal per jaar, maar geve daartoe gelegenheid telkens, wanneer het heilig Avondmaal in de gemeente bediend wordt.

Deze eisch moet gesteld worden opdat uitkome, duidelijk en beslist, dat het geldt de eerste toelating tot het heilig Avondmaal. De Dienaar des Woords heeft telkens, wanneer het Avondmaal in de gemeente bediend zal worden, te vragen of er onder de catechisanten zijn, die toelating tot 's Heeren disch begeeren. Hij moet hen, bij wie hij met grond verstandelijke en geestelijke rijpheid vermoeden kan, opwekken om naar de toelating tot het tweede sacrament te staan.

Nu zal naar den gang van het onderwijs op de catechisatie het gewoonlijk wel zóó uitkomen, dat de meesten aan het einde van een cursus zich aanmelden; te meer omdat in vele gevallen afzonderlijke herhaling van de hoofdstukken der leer niet overbodig zal zijn. Maar ook dan richte men het zoo in, dat het onderzoek valt een of twee weken vóór de bediening van het Avondmaal, opdat de Publieke Belijdenis kunne geschieden na de Voorbereidingspredikatie of aan den morgen van de Avondmaalsbediening. Maar men geve niet alleen voor hen, die van buiten af tot de gemeenschap der kerk willen komen, doch ook voor de kinderen der gemeente bij elke Avondmaalsbediening gelegenheid om tot het afleggen van belijdenis te komen.

En eindelijk zij de publieke handeling, indien men haar in eene gewone vergadering der geloovigen doet plaats vinden, zoo eenvoudig mogelijk. Geen beurtzang, geen zeer beweeglijke toespraak, die tot ras opgedroogde tranen roert, of wat dies meer zij.

Het zij eenvoudig de afvraging der stipulatiën naar de vragen bv. van Voetius, of van het Doopsformulier voor bejaarden, of zooals men ze gewijzigd naar de plaatselijke behoeften meent te moeten stellen. Daaraan knoope zich eene korte toespraak vast, waarin de Dienaar de beteekenis, niet maar van dat oogenblik, maar vooral van de toelating tot het Avondmaal en het recht en den plicht om alle voorrechten van het volle lidmaatschap te oefenen, voorhoudt.

Saamgevat verdient het naar mijne meening de voorkeur om, waar dit kan, in eene afzonderlijke vergadering van den kerkeraad, waartoe alle leden der gemeente worden uitgenoodigd om haar bij te wonen, in de week der Voorbereiding het geheele onderzoek naar de kennis der stukken des geloofs in te stellen en dat onderzoek te besluiten met in aller tegenwoordigheid de vragen, als die van Voetius, te stellen.

Is deze wijze van handelen minder gewenscht, dan worde het onderzoek door den Dienaar in eene kerkeraadsvergadering afgenomen, of in grootere kerken, bijgestaan door de opzieners daarvoor door den kerkeraad aangewezen. De stipulatiën en toespraak geschieden dan, of na de Voorbereidingspredikatie, of liefst vlak voor het lezen van het Avondmaalsformulier aan den morgen van de bediening van dit sacrament.

Zoo zal de beteekenis van het afleggen der belijdenis veel beter worden gevoeld, dan nu veelal het geval is. Ook zal dan meer algemeen de verplichting worden verstaan aan het belijdend lid zijn verbonden, van getrouwelijk den dood des Heeren te verkondigen, en zij tot beschaming worden gebracht, die dit zoo dikwerf verzuimen.

Ga het in al deze dingen in onze kerken meer en meer naar den regel van 's Heeren Woord, dan zal de zegen verbonden aan het wel aanstellen van den weg ook haar deel zijn.

Biesterveld.

LEVEN EN DOOD.

De wetenschappelijke periode, waarin men meende, het leven op mechanische wijze te kunnen verklaren, begint langzamerhand tot het verleden te behooren.

Evenals er ten allen tijde groote geleerden waren, die in natuurwetenschap en godsdienst geen tegenstelling zagen, zooals Kepler, Newton, Linné, Liebig, Karl Ernst von Baer enz., zoo zijn er in den laatsten tijd wederom mannen van naam opgestaan, die een woord van verzoening gesproken hebben en de natuurwetenschap aan het materialisme, waarmede zij zoo dikwerf gansch ten onrechte verward wordt, trachten te ontrukken.

In de vergadering van Duitsche natuurvorschers en geneesheeren, gehouden te Lübeck in 1895, sprak de Würzburgsche patholoog Dr. von Rindfleisch zijne overtuiging uit, dat de levensverschijnselen

slechts te verklaren zijn door eene zelfbepaling, die in de organismen kracht en stof tot eene eenheid verbindt.

Wilhelm Ostwald, de beroemde chemicus te Leipzig, achtte in zijne voordracht: „Die Ueberwindung des wissenschaftlichen Materialismus 1893," de mechanische verklaring van het leven onvoldoende en nam tot energieën de toevlucht, die van de stof onderscheiden zijn en deze beheerschen.

De groote Engelsche geleerde Romanes keerde blijkens zijne „Thoughts on Religion 1897" op het einde van zijn leven tot de belijdenis der Engelsche kerk terug en stierf in dat geloof.

En bij deze voegt zich een steeds aangroeiend getal van geleerden, die inzien, dat materialisme en natuurwetenschap twee zijn en dat de laatste ook met geestelijke, onzienlijke factoren heeft te rekenen.

Wij noemen slechts de namen en werken van: „Günther Thiele, Kosmogonie und Religion, Berlin 1898." „J. Ranke, Der Mensch 1894. „A. Wagner, Grundprobleme der Naturwissenschaft 1897." „Haacke, Die Schöpfung des Menschen und seiner Ideale 1895." „Raoul Pictet, Etude critique du matérialisme et du spiritualisme par la physique expérimentale 1896." „J. Reinke, Die Welt als That 1899."

Deze werken geven lang niet alles, wat wij wenschen. Voor eene apologetiek, die alles aan haar belang wil dienstbaar maken, leveren zij zelfs eene onaangename teleurstelling op. De meeste geleerden blijven het beginsel der evolutie huldigen. En velen zijn er, die met Haeckel in zijn „Welträthsel 1899" op het materialistisch standpunt blijven staan en voor geen feiten en redeneeringen uit den weg gaan.

Maar desniettemin is er tegen het einde der eeuw eene merkwaardige kentering waar te nemen. Het materialistisch en darwinistisch dogma vindt in den kring der natuurvorschers geen onvoorwaardelijk geloof meer. Op verschillende punten wordt het ernstig bestreden en staat het aan hevige aanvallen bloot. En vooral ten aanzien van den oorsprong en het wezen des levens laat het in den steek en wordt het door een altijd toenemend getal van geleerden verworpen.

Zoo zegt o. a. de bovengenoemde Hoogleeraar J. Reinke, professor in de Botanie te Kiel, in eene rede over „die Stellung der Naturwissenschaften zur Religion" op den Protestantendag te Hamburg 28 Sept. 1899, dat materieele krachten of energieën het wezen des levens niet uitputten. Het leven berust op de werkzaamheid van een zeer gecompliceerd mechanisme, dat door louter mechanische en chemische krachten niet verklaard wordt. Bij eene machine reeds, die door menschen gemaakt is, zijn er „dominanten, die erin gelegd zijn door het menschelijk verstand en de machine beheerschen. Elke machine wijst terug op een geest, die haar uitgedacht en gemaakt heeft en aan zijn wil en wet gehoorzamen doet. En zoo is het volgens Reinke met elk organisme gesteld. Het leven is eene machine, in beweging gebracht en gehouden door eene intelligente kracht. Gelijk de machine op den menschelijken geest terugwijst, zoo eischt het mechanisme van leven en wereld het bestaan van eene bovenmenschelijke, kosmische, Goddelijke intelligentie.

Het onderscheid tusschen mechanisme en organisme wordt hier wel op bedenkelijke wijze uitgewischt; maar feit is toch, dat Prof. Reinke geen kans ziet, om het leven in zijn oorsprong en wezen zonder een Goddelijk allesbeheerschend verstand te verklaren.

Daarmede is de band van natuurwetenschap en materialisme verbroken, en het mysterie weer in de wetenschap hersteld.

Dat is in zekeren zin beschamend voor het menschelijk verstand en voor het menschelijk onderzoek. Als in weerwil van alle nasporingen en onderstellingen de wetenschap ten slotte met de belijdenis van onmacht en met de erkentenis van een mysterie eindigen moet, dan is er voor ootmoed en bescheidenheid plaats.

Toch is het onjuist, om van een „bankroet der wetenschap" te spreken. Want met de erkentenis van een mysterie gaat niet de wetenschap bankroet, maar wel de waanwijsheid van den geleerde, die meende met zijn beperkt verstand het heelal te kunnen verklaren. Maar zoo weinig is er de echte wetenschap mede bankroet gegaan, dat zij, door aan het mysterie een plaats te gunnen ook op haar eigen terrein, zichzelve geëerd heeft en in waarde gestegen is. Ook de man van wetenschap kan ten slotte niets buiten God; en de godsdienst is een macht, welke de wetenschap niet ontberen en niet vergoeden kan.

Met het leven heeft nu ook de dood zijn mysterieus karakter hernomen. Beide staan met elkander in verband. Als het leven een raadsel is, dan is de dood het nog veel meer. Oppervlakkigen vinden wel, dat de dood natuurlijk is; zij meenen, dat alles vanzelf spreekt. Maar voor wie doordenkt, wordt alles een raadsel, wordt het gansch heelal één onbegrijpelijk wonder, en wordt de dood het kwellendste van alle mysteriën.

Bij de poging, om de oorzaken van het sterven op te sporen, doen zich toch verschillende vragen voor.

Zoo rijst al aanstonds de vraag, of de allereenvoudigste organismen, die slechts uit één cel bestaan, van nature sterfelijk zijn of niet. Het eerste is volstrekt niet zeker. Volgens de natuurwetenschap zijn de laatste elementen van al het bestaande, zijn stof en kracht onvernietigbaar. Zij kunnen overgaan in andere vormen en optreden in andere gedaanten, maar zij blijven bestaan en kunnen nooit vernietigd worden. God gaf er het aanzijn aan en geen schepsel is bij machte, ze tot het niet terug te doen keeren. Zoo zou er op zichzelf niets tegen zijn, om aan te nemen, dat de laatste levende bestanddeelen van alle organismen, de zoogenaamde cellen, van nature onsterfelijk zijn. Prof. Weismann van Freiburg is deze meening toegedaan en zegt, dat de zoogenaamde protisten, de een-cellige organismen, van nature onsterfelijk zijn.

Ten andere komt de vraag op, waarin de dood bij de meer-cellige organismen, dus bij planten, dieren en menschen bestaat. Wat is het, dat sterft en bij den dood ophoudt te bestaan? Bij een mensch bijvoorbeeld wordt, zooals men zegt, ziel en lichaam gescheiden. Maar beide blijven toch bestaan; geen enkel atoom, dat tot het menschelijk lichaam behoorde, wordt vernietigd. Het moge andere verbindingen aangaan, maar het blijft een bestanddeel van de wereld uitmaken en keert niet tot het niet terug. Bij den dood houdt de eigenaardige verbinding op, die er tusschen verschillende deelen van stof en kracht bestond. Maar die deelen zelve blijven en zijn onvergankelijk. Dood schijnt nooit vernietiging maar altijd verstoring, ontbinding, verwoesting te zijn.

En eindelijk rijst nog de vraag, wat de oorzaken zijn van den dood. Om wederom bij de menschen ons te bepalen, dan staat vast, dat de dood bijna altijd door uitwendige omstandigheden veroorzaakt wordt. Degenen, die in letterlijken zin aan verval van krachten sterven, zijn zeer gering in aantal. In den regel is de dood een gevolg van krankheid, ongeval enz. En zelfs bij hen, die sterven aan verval van krachten, treedt er gewoonlijk toch weer eene abnormaliteit in, die de naaste oorzaak is van den dood.

In elk geval is het wetenschappelijk onbewijsbaar, dat leven van nature en krachtens een onverbrekelijke wet moet ondergaan in den dood. Er zijn, ook zuiver wetenschappelijk gesproken, verhoudingen denkbaar, waarin het leven door altijd nieuwe aanpassingen gesterkt wordt en voor immer boven den dood verheven is.

Meer verlangen wij van de natuurwetenschap niet. Vrij ga zij na, wat de oorzaken zijn van krankheid en dood; indien zij wil, spreke zij van eene algemeene praedispositie van het leven voor den dood. Maar nooit zal zij kunnen bewijzen, dat leven zelf den dood insluit, evenmin als dat het licht de duisternis voortbrengt.

In dit opzicht is de leer van Prof. Weismann merkwaardig. De dood is nog grooter mysterie dan het leven.

BAVINCK.

ZWAAR GEKASTIJD.

„Want uwe hand was dag en nacht zwaar op mij; mijn sap werd veranderd in zomerdroogten". Ps. 32 : 4

(Slot.)

Des Heeren kinderen, en zelfs zijne meest begenadigden, kunnen in zulk eene diepte van ellende zinken, dat zij voor een tijd schier allen troost missen.

Dit zien wij in David. Klachten als die in den tekst, vinden wij in vele van zijne Psalmen. Hoe aandoenlijk is zijne bede in Ps. 6: „O Heere! straf mij niet in uwen toorn, en kastijd mij niet in uwe grimmigheid! Wees mij genadig, Heere! want ik ben verzwakt; genees mij, Heere! want mijne beenderen zijn verschrikt. Ja, mijne ziel is zeer verschrikt; en Gij, Heere! hoe lange?" Hij wil zeggen: hoe lang zal de hand uwer kastijding op mij liggen, mij zoo zwaar drukken? hoe lang zult Gij uw aangezicht voor mij verbergen?

En hij kan het in dien toestand niet langer uithouden, en roept: »Keer weder, Heere! red mijne ziel, verlos mij, om uwer goedertierenheid wille; want ik ben moede van mijn zuchten t ik doe mijn bed den ganschen nach; zwemmen; doornat mijne bedstede met mijne tranen." Elders vergelijkt hij zich, onder de kastijdende hand Gods bij »een lederen zak in den rook." Het kan ons niet verwonderen, dat David op zulk eene wijze door den Heere gekastijd werd. Hoe ontzettend is ook Davids zonde strafrichterlijk bezocht in Christus; in Hem, die Davids Heer en Davids Zoon genoemd wordt; wien wij in Gethsémané tot zijne jongeren hooren zeggen: »Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe." Wiens bede wij beluisteren: »Mijn Vader! indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van mij voorbijgaan! doch niet, gelijk ik wil, maar gelijk Gij wilt;" en die in benauwdheid der ziel aan het kruis over het vreeselijke der verlating klaagde: »Eli, Eli, Lama, Sabachtani."

Waar de zonde zóó schrikkelijk moest gewroken, zóó hare verzoening worden tot stand gebracht, zouden dan Gods kinderen meenen, ongehinderd den weg der ongerechtigheid te kunnen bewandelen?

Waar het Hoofd der kerk om hare zonde ten doode toe gedrukt is, zal zij dan de bezoekingen Gods ontgaan, als zij zich weder tot de afgoden keert?

Intusschen zijn de bezoekingen niet altijd gevolg van bijzondere overtredingen. En nooit doen zij het woord te niet: »Bergen zullen wijken, heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer." In het algemeen is het naar Gods raad, dat de geloovigen niet dan door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk der hemelen. In den weg des lijdens wordt hunne *oprechtheid* beproefd. Gelijk de smeltkroes het zilver en de oven het goud beproeft, zoo wordt de oprechtheid van het Godsbetrouwen in bange dagen getoetst. Zoo kan ook de *lijdzaamheid* der heiligen tot haar recht komen. Nooit zouden wij van de lijdzaamheid van Job geboord hebben, indien hij niet zoo zwaar was bezocht. De bekwaamheid van den loods wordt in den storm openbaar, en de gehardheid van den krijgsman komt op het slagveld uit. En als de Christen mag roemen in de verdrukking, wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt, de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hope, die niet beschaamt, blijkt het, dat hij geoefend is in de wegen des Heeren.

Vooral heeft de Heere het op *heiliging* der zijnen gezet. Paulus herinnert de Hebreën: »Deze kastijdt ons tot ons nut, opdat wij zijner heiligheid zouden deelachtig worden." Door de kastijdende hand wordt een einde gemaakt aan geestelijke traagheid, het hart tot gebed gedreven. Naarmate Christus zich aan de Kananeesche scheen te onttrekken, hield zij te sterker aan. Het is ook met den Christen als met den noteboom. Deze is het voorwerp van mishandeling. Reeds de dichters der oudheid bezongen het. Voorbijgangers werpen met steenen, slaan met knuppels om de vruchten af te werpen. Maar de boom wordt hierdoor wel wat afgekort in loof en takken, maar wezenlijk niet benadeeld, eer trekt hij er voordeel van. De eigenaar laat wel opzettelijk slaan om de vruchtbaarheid te vermeerderen. Zoo ook wordt de Christen soms schijnbaar benadeeld, maar inderdaad geestelijk gezegend.

Zelfverloochening moet worden geleerd. De oude mensch moet sterven. Ons eigen ik moet gedood. 's Heeren wil moet onze wil zijn. Aan de liefde tot de wereld en hare begeerlijkheid, moet worden gespeend. Christelijke deugden moeten beoefend, en zoo is vaak het lijden voor den Christen wel een bittere, maar toch een kostelijke artsenij. Niet, alsof het lijden op zichzelf heilzaam ware, maar de Heere gebruikt het. In zijn aard is het lijden straf, om der zonde wil over den mensch gekomen. Maar Gods genade in Christus verandert den vloek in zegen, en wat op zichzelf schadelijk zou zijn, wordt in de hand des Heiligen Geestes heilzaam.

In Ps. 119 zegt David: »O Heere, eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik uw woord; ja Heere, 't is mij goed verdrukt te zijn geweest, opdat ik uwe inzettingen leerde"

Dat de zorgelooze mensch bedenke, dat de weg der zonde afdaalt naar de diepten der smart en des doods. »Indien", zegt de Schrift, »de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal dan de goddelooze en zondaar verschijnen?"

Dat de heilbegeerige zijn vrijmoedigheid niet wegwerpe onder des Heeren kastijdende hand.

Hoe neep de nood bij David; »zijne beenderen verouderden in zijn brullen den ganschen dag;" »zijn sap werd veranderd in zomerdroogten." Zijn lichaam verteerde onder de hevige ontsteltenis zijner ziel. Toch werd hij door zijn God niet verworpen. Een wijle later zien wij hem heerlijk getroost, van de vergeving der zonde verzekerd, en tot het genot van een' vrede gebracht, die de wereld niet rooven kon. Wij hebben ons in voorspoed op tegenspoed, in rust op strijd, in kalmte op storm voor te bereiden. Inzonderheid op de wacht te staan tegen de zonde. En zoo wij gevallen zijn, wel verre van over de zonde heen te werken, er aanstonds meé te vluchten naar den troon der genade. Eens heeft, en voor eeuwig, de zonde op aarde uitgediend. De Christen komt haar en hare gevolgen volkomen te boven.

In het Vaderhuis zelfs geen lichte verdrukking, laat staan zware kastijding. Hunne tranen zijn afgewischt. Eeuwige blijdschap zal op hunne hoofden zijn.

NOTTEN.

VOLKSNOODEN.

»Is het nog niet dezelfde God?"

Bang is de toestand in Z.-Afrika. De vijand, voortdurend blazende roof en verwoesting, dreiging en moord, heeft als een geweldige stroom reeds een zeer groot deel van Oranje-Vrijstaat en Transvaal bedekt. De Koningen der aarde, die ten vorigen jare eene „Vredesconferentie" hebben gehouden, de Overheden van het oude Europa en die van het jonge Amerika, zien het dolle woeden van het Engelsch roofdier aan, zonder een vin te verroeren tot hulp der verdrukten, of ook maar tot protest tegen zulk hemeltergend vertrappen van alle wet en recht, zulk om wrake roepend vergieten van broederbloed. . . Zijn zij met blindheid geslagen? Of met lamheid? Zouden zij meenen, dat God in den hemel zwijgend aanschouwer is van de tranen en wonden en graven der verdrukten en vermoorden, en van de ongoddelijke en onmenschelijke overleggingen, waardoor zij zich laten leiden tot diep schuldige medeplichtigheid aan de gruwelen van dezen snoodsten aller oorlogen?

De volken zijn beter dan de Vorsten. In 't gemeen kan men zeggen: alle volken, die meeleven, nemen notitie van dezen oorlog, en zij gevoelen medelijden met de kleine republieken, die, als kleine jongens tegen een groote bende volwassen woestaards, zich hebben te verdedigen tegen het machtige Brittanje en dat doen met bewonderenswaardige kracht en moed.

Uit de lagere meest, maar ook uit de hoogere kringen der volken, zoowel Roomsche als Protestantsche, gaan stemmen op van afkeuring, van deernis, van drang om aan het bloedend heldenvolk van Afrika hulpe te bieden. . . Maar de Koningen en de Presidenten, de Overheden en de Volksvertegenwoordigers hooren niet; zij zijn als dooven en als stommen, als lammen en kreupelen. Zij zijn bezorgd voor eigen belangen, en weten niet, dat ook hun recht alleen in den weg van het recht veilig wezen kan. Voorwaar, er is wel reden van vreeze, dat een zwaar gericht gaan zal en aanstaande is, een gericht over de Koningshuizen en de Overheden in 't gemeen. In de moordaanslagen op den Prins van Wales en op den Schah van Perzië en den moord van Italië's Koning, die als het eigen werk van Satan zijn te verfoeien, spreekt ook een stem de waarschuwing van God tot de grooten en machtigen der aarde.

God is nog „dezelfde God" van oude tijden, toen Hij den Zijnen een pad baande door de woeste baren en breede stroomen, en de vervolgers deed omkomen in de wateren. Dát is en blijft de kracht en moed van den hoogbejaarden President van Transvaal, wien zijn jongere medebroeder van Oranje-Vrijstaat, Steijn, trouw ter zijde blijft staan. Zelden las ik een in zijn eigen soort zóó welsprekend stuk als het volgend woord, dat Oom Paul 21 Juni j.l. heeft gericht tot zijne strijdende broederen. Een machtig getuigenis, een preek en psalm tegelijk over „GOD is nog dezelfde", wat ook verandere, of valle. Lezers van *De Bazuin*, leest dit en leest het uw huisgenooten voor; overdenkt het en gaat er mee de binnenkamer in, biddende om hulp van Boven voor de Gideon's bende in Z.-Afrika, die onder allen tegenspoed stand houdt.

„Wankelt toch niet en valt niet in het ongeloof, het is de tijd van Gods volk dat zij gelouterd worden. Het beest heeft macht gekregen om de Christenen te vervolgen, en die uit het geloof vallen zullen buiten blijven en niet de heerlijke Kerkstaat ingaan en zoodoende uitgesloten worden uit het Hemelrijk, wanneer de Kerk gesloten wordt, volgens Openbaring, maar die in het geloof blijven en in den naam des Heeren strijden, zullen de Kroon behalen en de heerlijke Kerkstaat van duizend jaar hier nog op de aarde ingaan en zoodoende de Eeuwige Heerlijkheid.

Broeders, broeders, ik smeek u, valt niet uit het geloof, maar blijft in het geloof en strijdt in den naam des Heeren; vraagt uw eigen hart af, indien gij zoolaf hartig wordt en vlucht, dan is het dat gij niet meer gelooft dat er een God in den hemel is en dan wordt gij compleet een Godloochenaar; maar ik zeg u op grond van Gods Woord, daar kan niets gebeuren buiten Zijn wil.

De overwinning en het zwaard is in Zijn hand en Hij geeft het aan degenen, die in Zijnen naam strijden.

Is het niet nog dezelfde God, die Israël uitgeleid heeft onder Farao met mirakelen en wonderen?

Is het niet nog dezelfde God, die hen door de Roode Zee leidde met een wolkkolom, donker voor de vijanden, maar licht voor Zijne kinderen? En die wolkkolom ziet op het Woord des Heeren als een lamp voor onzen voet en als een licht op ons pad: doch die in ongeloof vallen, die valt ook zoo in donker en gelooft het Woord des Heeren niet meer, en zoodoende vergaan zij in het ongeloof.

Is het niet nog dezelfde God, die uit de dorre steenrots een stroom van water deed uitspringen en het gansche Israël water gaf?

Is het nog niet dezelfde God, die de drie jongelieden in den vurigen oven bewaarde, die liever den dood verkozen eer zij van het geloof wilden afzien?

Is het niet nog dezelfde God, die Daniël in den leeuwenkuil bewaarde, dat de leeuwen hem niet opaten en, toen de Koning de vervolgers van Daniël daarin liet werpen, werden zij verscheurd en door de leeuwen opgevreten?

Is het niet nog dezelfde God, die daar op de baren der zee wandelde en Petrus gebood om naar Hem toe te komen en Petrus op de zee naar Hem wandelde door het geloof, en zoodra als hij voor de baren begon te vreezen en zijn geloof verzwakte ging hij zinken, toen de Heere hem aan de hand greep, richtte hem op en bestrafte hem over zijn ongeloof?

Is het nog niet dezelfde God toen de storm zoo erg was, dat Hij de winden belette en het was stil?

En is het nog niet dezelfde God die de melaatschen Zijne handen oplegde en hen met Zijne handen aanraakte toen de schellen van hun lichaam afvielen en zij genezen werden?

Is het nog niet dezelfde God, onze Zaligmaker, die aan Zijne kinderen zeide: „Uwe harten worden niet ontroerd; gijlieden gelooft in God en ook in Mij; Ik zal u niet als weezen achterlaten noch begeven tot het einde der wereld," maar die ons voorspeld heeft dat er oorlogen en geruchten van oorlogen zullen zijn, doch wij niet verschrikt moeten worden, want deze dingen moeten geschieden?

Is het niet onze zelfde Zaligmaker, die den dood heeft overwonnen en den derden dag is opgestaan en 40 dagen bij den mensch is gebleven, ofschoon de wereld Hem niet heeft gezien, maar zij hebben Hem gezien, en Hij voor hare oogen naar den Hemel is opgevaren en gezegd heeft: Strijdt den waren strijd en Ik zal wederkomen tot u gelijk als u Mij hebt zien weggaan?

En diezelfde God, die ons heeft uitgeleid en met wonderheden en mirakelen ons onze vrijheid heeft gegeven; en denkt gij, dat Hij Zijn zaak, die Hij eenmaal heeft begonnen, zal laten varen?

Neen, Hij zal ze niet laten varen.

Ik zeg: het is nog dezelfde God, die Gideon en zijn 300 dapperen heeft bijgestaan en geleid en gesterkt in den strijd, en de overwinning en het zwaard is in Zijne hand alleen. Lieve broeders, lieve broeders, ik smeek u, valt niet in het ongeloof.

Staat gelijk en bij elkaar en strijdt in den naam des Heeren. Ik verneem dat elkeen in zijn district wil gaan strijden. Dit verwekt verwoesting en dan komt er niets van den strijd. Elkeen waar hij is en onder welk officier hij ook al is, staat vast en strijdt manmoedig, want gehoorzaamheid en trouw is de overwinning.

Lieve broeders, ik smeek u nogmaals, weest gehoorzaam aan uwe officieren, en zij weer aan den commandant-generaal, want zooals ik hiervoren heb gezegd, gehoorzaamheid en trouw is de overwinning.

Merkt op onze goede berichten van onze commissie uit Europa.

Merkt op Roberts proclamatie, door hem in den Oranje-Vrijstaat uitgegeven, waaruit blijkt, dat nadat hij hen in handen heeft, hoe slecht hij hen behandelde. Het is niets minder dan een lokaas.

Volgens Psalm 83, zeggen de vijanden van ouds af, dat dit volk in het Rijk van Christus niet mocht bestaan, en Salisbury en Chamberlain hebben hetzelfde in hunne stukken gezegd, zooals gij zelf hebt gelezen, dat wij niet moeten bestaan, doch de Heere zegt: Dit volk zal bestaan.

Christus is onze Opper-Generaal, die ons door Zijn Woord leidt. Lieve broeders, ik smeek u nogmaals, laat ons niet ongeloovig worden, maar Zijne bevelen opvolgen, wat Hij ons voorschrijft, zooals ik hiervoren heb gezegd. Hij leidt Zijne kinderen soms door de dorre woestijn, waar het schijnt, dat niemand door kan gaan, maar ik verzeker u, Hij zal ons daardoor leiden indien wij vast op Hem vertrouwen.

Hij die op Gods bescherming wacht, wordt door den Hoogsten Koning beveiligd en beschaduwd in den duisteren nacht. Zijn Woord is waarachtig.

Ziet Ps. 92. Leest dit aan alle officieren en burgers voor, want de leiding in dezen tegenwoordigen tijd is niets te waardeeren tegen de Eeuwige Heerlijkheid.

Laten wij onzen Zaligmaker gehoorzaam zijn."

Wat dunkt u: is deze geloofstaal niet vol leering en beschaming, ook voor ons? Is het een gezond teeken, dat wij nu, nu het meer dan ooit de tijd is van bidden en smeeken, niets hooren van bidstonden voor Afrika?

Verzorging van Weeskinderen. Ook die „verzorging" is van groot belang. Thans echter wil ik niet daarover spreken. Toch heb ik iets dat daartoe behoort. Moge het goede voorbeeld tot navolging opwekken!

Dezer dagen werd mijne hulp gevraagd tot verkrijging van een kind, eene weeze, door betrekkelijk nog jonge echtelieden, maar wier huwelijk tot nu toe kinderloos is. Die broeder en zuster wonen elders en behooren tot de Geref. kerk. Ik heb mijne hulp beloofd. Voogden, Diaconieën of anderen, die verzorging zoeken voor weezen, gelieven hierop acht te geven. Gevraagd wordt een *weeskind*, een meisje, hetzij weken of maanden, maar niet meer dan 2 jaren oud. Wie hierop wil ingaan, zende eerstdaags een brief met inlichtingen aangaande familie, gezondheidstoestand, bereidheid tot afstand enz., onder het motto „weeskind" aan den uitgever van dit blad.

Voor meer zulke *aanvragen om weeskinderen* houd ik mij aanbevolen.

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Daar is nog altijd niet veel wijs te worden uit den gang der zaken in *China*. Volgens de jongere berichten zouden dan eindelijk de troepen der verbonden Mogendheden opgerukt zijn van Tientsin naar Peking, de hoofdstad des Rijks. Dat scheen er op te wijzen, als of de eensgezindheid tusschen de bevelhebbers was teruggekeerd. Maar neen; voor zooverre men oprukte, rukte iedere troep op eigen risico op. De Franschen, Oostenrijkers, Duitschers en zelfs de Engelschen, al was ook het tegendeel in 't Britsche parlement verzekerd, bleven op hunne plaatsen. Alleen de Russen trokken van Tientsin voorwaarts langs den linkeroever van de Peiho, de Japanners langs den rechteren.

Doch de Chineezen waren nog niet in slaap gevallen. De Russen behaalden wel is waar eenig voordeel en avanceerden, maar de Japanners werden met bebloede koppen teruggeslagen. Samen zouden zij meer dan 1200 man verloren hebben. Daarbij is gekomen, dat de Chineezen ook den dijk van den Peiho hebben doorgestoken en 't land, waarlangs de verbondenen moeten optrekken, onder water hebben gezet. In het Noorden maken de Russen echter zachtjes aan hun veld schoon, hoewel met tamelijk veel verlies gepaard. Het is blijkbaar op eigen winst vooral bedacht. Insgelijks Engeland op de zelfde wijze in 't Yantse-gebied in de nabijheid van Nanking, nu het bij Tientsin geen groote rol kan spelen. Men ziet aan spelen van eigen spel voor zichzelven en aan valsch spel tegenover elkander is geen gebrek.

Intusschen is de oorlogszuchtige Regeeringspartij in Peking weer moediger geworden. De oude Keizerin treedt, met den vreemdelingenhater, thans weer meer op den voorgrond. Vredelievende ambtenaren liet zij dooden, de cijfer-telegrammen der Regeeringen aan de gezanten niet doorgaan, omdat de Mogendheden hunne troepen bevel gaven op te rukken en niet over vrede alsnog wilden onderhandelen. De oude vos Li zit nu geducht tusschen twee vuren en men dacht al dat hij zich maar van kant zou hebben gemaakt. Maar dat zal hij voor de Europeanen al niet licht doen. Hij zal voortblijven intrigeeren. De berichten, die intusschen uit de binnenlanden komen zijn niet moedgevend voor de Christenen, al zijn ze ook niet allen te vertrouwen. En zoo verwarrend en opzenuwend werkt de wijze van doen der Mogendheden, dat zelfs hier te lande in Tijdschriften stemmen opgaan, die zending en onrechtvaardige bejegening der volkeren op een lijn stellen . . . . . .

Volgens de jongste berichten liet de Regeering nu weer cijfer-telegramen van gezanten door en zouden de Verbondenen vereend even boven Tientsin de Chineezen den 7den terug geslagen hebben.

Ook over *Zuid-Afrika* hangt veel donkerheid. De berichten worden niet alleen duchtig besnoeid, maar zijn ook verward, een gevolg van het karakter dat de strijd heeft aangenomen. Voor 't grootste deel zijn de Boeren overal weinig talrijk, dan hier en dan daar om de Engelschen afbreuk te doen, die haast zelven de eenheid van leiding niet meer kunnen handhaven. Waar dit wèl geschiedt zijn zij helaas niet zonder eenig succes. Zóó was 't tegenover Prinsloo in 't Oosten van den *Vrijstaat*, dien zij 't geluk hadden te misleiden door hunne bewegingen en alzoo tot overgave te dwingen; zóó *is* 't nog, naar wij vreezen, tegenover den dapperen Olivier, die met 1500 man den strijd zoekt vol te houden. Deze zocht blijkbaar in de richting over Harrismith naar 't Noorden te ontkomen; doch nu hebben de Engelschen juist ook deze plaats bezet; daardoor de spoorweg-gemeenschap met Natal door de van Rheenenspas heropend, en Olivier bedenkelijk in 't nauw gebracht, tenzij hij, meer Noord-Westelijk aanhoudend, zich met De Wet mocht kunnen vereenigen. Wij willen 't hopen, omdat ook De Wet, hoe dikwerf reeds wanhopend omsingeld geheeten door de Engelscher, zich niet alleen staande houdt, maar ook bewegt. En dat niet alleen benoorden Kroonstad, maar zelfs met commando's beneden die plaats. Daar lieten zijne mannen weer een trein derailleeren en namen zij Kolonel Lennox met een vijftigtal manschappen gevangen, die zij echter weer op verzoek van den Amerikaanschen Consul-generaal die in den trein zat, loslieten op parool om niet verder te strijden. Naar 't schijnt doen de Boeren dit thans, wijl zij de gevangenen toch niet kunnen bewaren, om toch nog op deze wijze 't Engelsche leger te verzwakken, indien de soldaten zich houden aan den eed. Intusschen had de Amerikaan mede gewerkt om officieele depechen naar Pretoria te krijgen!...

Intusschen is de spoordienst naar de Kaap weer gestaakt, en dàt terwijl de Engelschen aan alles dringend behoefte hebben!

In de *Transvaal* wordt de positie van Roberts en de zijnen er voorshands nog niet beter op. De positiën bij Middelburg kunnen nauwelijks gehandhaafd, de spoorweg van Natal naar Heidelberg slechts hier en daar vrijgehouden worden; tot zelfs bij Natal's grenzen treden de Boeren weer op. Zóó gaat het ook ten Westen van Pretoria. Rustenburg is door de Burgers bevrijd, Lichtenburg weer bezet, en zelfs zou er van dien kant uit een aanslag tegen Vrijburg in Bechuanenland door hen worden beproefd. Dat deze herleefde bewegingen ook De Wet ten goede komen, is zeker, en zoodra ze Methuen c. s. verleiden om Krugersdorp, Johannesburg of Potchefstroom te ontbloten — zullen deze plaatsen aan aanvallen van de la Rey niet ontkomen. Dat dit Roberts positie te Pretoria nog minder benijdenswaardig zou maken, is zeker. Zondag begonnen de door hem afgezonden troepen om Baden-Powell te ontzetten den strijd boven Megaliés-bergen bij Elandsrivier. Twee dagen lang duurde hij, terwijl hij *zou* geëindigd zijn met hem en de zijnen te bevrijden en naar Pretoria terug te voeren. Maar men spreekt nog slechts van *gelooven*, dat . . . en van overwinningen is in de telegrammen van Roberts in 't geheel nog geen sprake . . . . Veie Engelschen, zelfs onder de strijdenden, worden de zaak moede. In 't Lagerhuis riep de oud-Minister Harcourt bij behandeling van de oorlogsbegrooting uit:

„Engeland is op het oogenblik nog niet in staat, dezen oorlog te beoordeelen; het nageslacht, dat de wrange vruchten plukt, zal het doen. De Krim-oorlog was eenmaal even populair, maar vijftig jaren later verklaarde een Engelsch minister openlijk, dat men een enorme som gelds op een verkeerd paard gezet had." Hij eindigde zijn gloedvolle speech met een beroep op den vrede.

Maandag kwam de *Italiaansche* Kamer bijeen in rouw gewaad. Zelfs de inktkokers prijkten in het zwart en het papier van de afgevaardigden had zwarte randen. Het huis was vol, doch de banken der uiterste linkerzijde bleven leeg. Crispi, ziek den laatsten tijd, trad, steunend op een stok en op den schouder van een vriend, moeilijk binnen.

Om drie uur nam President Villa het woord, zwijgend verhieven alle leden zich van hunne zitplaatsen en hoorden de met gloed voorgedragen rede aan. De redevoering werd toegejuicht. Saracco sloot zich bij de woorden van Villa aan. Daarna werden de condoleantie-telegrammen voorgelezen.

Namens de socialisten verklaarde Turati onder eenige beweging, dat de socialisten de wandaad afkeuren. Toen Pantano namens de republikeinen hetzelfde verzekerde, brak luid rumoer los. Pantano riep: „Wij speculeeren niet als gij op de daad, welke heeft plaats gehad." Hij doelde op de conservatieven.

Eerst toen Pantano weer was gaan zitten, bedaarde het tumult.

Het adres van rouwbeklag door den President voorgesteld, wordt eenstemmig aangenomen. Met den kreet: „Leve de koning!" ging het parlement daarop huiswaarts.

Het woord van den jongen Koning is kalm en waardig. Orde, vrijheid en monarchie zullen tegen aanslagen met kracht worden gehandhaafd en verdedigd, onder den zegen Gods, en de eenheid van Italië krachtig bewaard. Allerwege zoekt men nu naar anarchisten om verdere koningsmoorden te voorkomen. Enkele takken worden alzoo afgehouwen, maar helaas, aan 't kwaad in den *wortel* denkt men niet.

Moge de Heere zelf de oogen er voor openen, dat wie wind zaait ook storm zal oogsten!

NOORDTZIJ.

BIJ HERKIEZING OOK HERNIEUWDE PUBLIEKE BEVESTIGING?

I.

Deze vraag behoort ook al tot de quaesties van den dag. Gedurig komt ze tot mij met verzoek om advies in dezen. Blijkbaar komt ze meer bepaald ter sprake, waar tusschen kerkeraden onderhandeld wordt over ineensmelting van kerkformaties A en B terzelfder plaatse.

Het zij mij dan vergund, mijn oordeel en advies meer publiek uit te spreken, ter beperking van veelvuldige schriftelijke correspondentie.

In het opschrift, hierboven gesteld, is de quaestie uiteraard slechts zeer verkort aangegeven.

In den vorm, waarin ze meermalen tot mij kwam, luidt ze meer volkomen en alleszins duidelijk aldus:

„Moeten Ouderlingen en Diakenen, die „volgens de Kerkenorde (Art. 27) na twee jaren „z.g. aftreden en door de gemeente herkozen „zijn en dus hun ambt continueeren, weder „opnieuw na lezing van het formulier worden „bevestigd, evenals zij, die voor het eerst in „het ambt komen?"

In hoofdzaak heb ik meermalen daarop het volgende geantwoord:

Er wordt gevraagd naar *moeten?*

Moeten sluit als vanzelve in zich een *stellige verplichting*, waaraan men zich zoo maar niet mag onttrekken naar persoonlijk goedvinden of eigen willekeur.

Die verplichting nu kon gegrond zijn òf *in een rechtstreeksche bepaling*, door het jus constitutum (hier de Kerkenorde) voorgeschreven, òf gehaald worden *uit algemeen geldende beginselen*, door welke ook deze verplichting mag geacht worden beheerscht te worden. Men zoekt dan den grond dier verplichting in het jus constituendum of de algemeene beginselen, waarbij men zegt: 't is wel niet als met even zooveel woorden bepaald, maar het vloeit voort uit onze beginselen en het had dus eigenlijk wel bepaald kunnen en moeten zijn en daarom doen wij, alsof het bepaald is.

Nu is in onze vigeerende Kerkenorde geen bepaling of voorschrift opgenomen, waarbij bevestiging wordt voorgeschreven „met open„bare gebeden en stipulatiën" van *herkozen* of *gecontinueerde* Ouderlingen en Diakenen, zooals dat is voorgeschreven in Art. 22 onzer Kerkenorde betrekkelijk *verkozen* Ouderlingen en Diakenen, „die voor het eerst in het „ambt komen."

Van „*moeten*" in den eigenlijken of gewonen, dus *kerkrechtelijken* zin des woords, kan dus hier geen sprake zijn. Noch *Schrift*, noch *Confessie*, noch *vig. Kerkenorde* schrijven het bepaaldelijk voor. *Kerkrechtelijk* (en op dat terrein bewegen we ons met deze quaestie hier) bestaat dus het „moeten" of de verplichting *niet*. Zelfs niet volgens Art. 13 1578, afgedacht er van, dat de bepalingen van deze Kerkenorde, hoeveel ook van beteekenis en waarde uit een historisch oogpunt, naast en veel min tegenover de bepalingen onzer vig. Kerkenorde 1618/19 geen kerkrechtelijk bindende kracht hebben.

Dat *herbevestiging* bij *herkiezing* in vele Geref. kerken in Nederland gebruik of gewoonte geweest is, mag waar zijn; maar ook dat bindt uiteraard niet.

Voor *gewoonte* en *overlevering* mag een Roomsche uit den weg gaan, een Gereformeerde doet dat niet.

Ook onze oude Geref. kerken hadden wel meer gewoonten, die wij niet gaarne zouden volgen. O. a. waren zij gewoon, om welke oorzaak dan ook, bij de politieke overheid aan te kloppen om financieele voorziening in kerkelijke behoeften, zelfs voor het traktement van de Dienaren des Woords. Of die gewoonte zelfs wel in overeenstemming was met het bepaalde in Art. 11 D. K. O., behoeft hier niet te worden besproken.

Daarover zijn wij als Gereformeerden het eens, dat een beroep op *gebruik* of *gewoonte* niet bindt, ook niet in *kerkelijke* acties. Het aangehaalde voorbeeld bewijst bovendien, dat zulk een beroep ons zou kunnen leiden tot dingen, schadelijk voor de kerken.

Evenmin geldt of klemt de bewering, dat het wel *niet is geboden*, maar dan toch ook *niet is verboden*. Zulk een bewering snijdt hout voor een Lutheraan, maar op een Gereformeerde heeft ze niet het minste vat. Gelijk bekend is, tracht de Luth. kerk met dit echt Luth. argument het behoud van vele Roomsche ceremonieële en ritueële gebruiken bij de publieke godsdienstoefening te verdedigen. Doch daar het hier in den eigenlijken zin des woords niet gaat over de adiaphora of z. g. middelmatige dingen, behoeven we hierop niet verder in te gaan.

Kerkrechtelijk bestaat er dus geen verplichting en mag er van *moeten* in dien zin geen sprake zijn.

Nu blijft het mogelijk, dat men er uit anderen hoofde voor is. Dat men *conclusief* of bij gevolgtrekking redeneert en het dus afleidt, gelijk ik boven reeds herinnerde, uit algemeene beginselen, of ook uit ongeveer gelijkstaande gevallen, of wel uit het jus constituendum.

Doch ieder zal moeten toestemmen, dat biedt geen norma regendi, *geen regel van regeer* op practisch kerkrechtelijk terrein.

Is er iets, dat wel niet door de Kerkenorde is voorgeschreven maar ook niet ingaat tegen de gezonde leer, ja tot stichting der gemeente geacht wordt te dienen en zulks algemeen door kerkeraad en gemeente wordt goedgekeurd, dan is daar in het algemeen naar den aard en het doel der kerkenordening bij de Gereformeerden niets tegen. Doch wanneer er een minderheid is, die er zich bepaald tegen verklaart, dan mag de meerderheid dat niet doorzetten, maar dan heeft ze zich aan de Kerkenorde te houden, totdat ze in wettigen weg een bepaling te dezer zaak heeft verkregen.

Hiermeê is dus de vraag uit een *kerkrechtelijk* oogpunt of naar den maatstaf der bepalingen van onze geldende Kerkenorde beantwoord en wel in beslist ontkennenden zin.

Het zij mij echter vergund, in een tweede artikel nader de quaestie te bespreken *uit het standpunt der beginselen*, om te onderzoeken, of we misschien dan tot een ander antwoord moeten komen.

D. K. WIELENGA.

CENTRALE PASTORALE CONFERENTIE.

De Centrale Pastorale Conferentie zal dit jaar, zoo de Heere wil, gehouden worden op

Donderdag 30 *Augustus*
te Zwolle in de Plantage-kerk.

De Conferentie zal des voormiddags te 10 uur aanvangen en des avonds te 5 uur eindigen. De Pauze zal gehouden worden tusschen 1 en 2 uur en niet langer dan ¾ uur duren.

De volgende belangrijke onderwerpen zullen worden ingeleid:

1. Het hooge belang der Exegese voor de Bediening des Woords, door Ds. A. Doorn, *van Franeker*.
2. De beteekenis der Confessie (Belijdenis) voor het kerkelijk samenleven, door Prof. L. Lindeboom.
3. Het gezag der Dordtsche Kerkenorde, door Prof. D. K. Wielenga.

Na elk referaat zal gelegenheid gegeven worden tot debat.

De volgende

Varia

worden ter bespreking in overweging gegeven:

a. Zijn de termen „De wetenschap der Godgeleerdheid" en „De Godgeleerdheid als wetenschap" door elkander te gebruiken, of drukken zij verschillende zaken uit?

b. De „Gereform. beginselen" van Prof. J. H. Scholten in zijne: „Leer der Ned. Herv. Kerk."

c. De roeping der kerkelijke vergaderingen met betrekking tot de Acta der Gener. Synode en onze praktijk.

d. Wat hebben de Gereform. kerken te doen tot voorbereiding eener deugdelijke regeling van het verband tusschen de Vrije Universiteit en deze kerken?

e. Beantwoordt eene Deputatie voor oefening van het verband, zooals die sedert '92 fungeert, aan het doel?

f. Waarin en hoe hebben de Opzieners opzicht te houden op den dienst van elkander en van de Dienaren des Woords?

g. Wat kan er gedaan worden om de ambtelijke bediening der Ouderlingen te sterken en meer aan hun verhevene en heilvolle roeping te doen beantwoorden?

h. De Geref. praedestinatieleer en de toerekenbaarheid.

i. Heeft de Bedienaar des Woords ook tot geloof en bekeering te roepen, of moet hij onderstellen, dat alle gedoopten wedergeboren zijn en dus alleen spreken tot wedergeborenen en geloovigen?

j. Is het naar de Schriften mogelijk, dat een wedergeborene, tot jaren des onderscheids gekomen, zonder geloof en bekeering leve?

k. Is het dringend noodzakelijk, dat zij, die optreden als Leeraren des volks, ook in de pers vóór alles zich beijveren door het: „Daar staat geschreven" duidelijk aan te toonen, dat al hunne leeringen uit de Schrift zijn geput?

l. Wat mag oorzaak zijn, dat de heiligmaking in de vreeze Gods over 't algemeen zoo weinig wordt geoefend en dus het bewustzijn des geloofs zoo dikwerf ontbreekt?

De Conferentie is *toegankelijk* voor Hoogleeraren, Bedienaren des Woords, Ouderlingen, Diakenen, Studenten in de Godgeleerdheid, Onderwijzers; ook voor lidmaten der Geref. Kerken, aan wie, op verzoek, door 't Moderamen toegang wordt verleend. Tot bestrijding van onvermijdelijke onkosten is voor iederen bezoeker de toegangsprijs op f 0,50 gesteld.

Voorts zal het Comité, in overleg met den koster, er voor zorgen, dat den bezoekers in de Pauze eene geschikte gelegenheid tot het gebruik maken van ververschingen tegen billijken prijs zal zijn geopend.

Broeders, die genegen zijn de bespreking van een of ander punt der Varia met een kort woord in te leiden, gelieven daarvan vooraf, òf bij den aanvang der samenkomst kennis te geven aan den Voorzitter.

Belooft deze Conferentie eene hoogst belangrijke te zijn, brenge de Heere dan vele broederen saam en geve Hij door zijne genade, dat ze aan haar doel moge beantwoorden om ook in hare mate werkzaam te zijn tot de komst van Gods koninkrijk en de opbouwing zijner duurgekochte kerk.

Het Comité der C. P. C.
L. LINDEBOOM, *Voorzitter.*
J. VONK, *Secretaris.*

Augustus 1900.

P. S. Broeders die logies begeeren, kunnen zich wenden tot den heer *M. van Tongeren, Wilhelmina-singel* te *Zwolle*, lid der Regelings-commissie van ontvangst der Conferentie.

VOOR SCHEURKALENDERS NAAR INDIË

Ontvingen wij van A. F. te S, f 2,50, Mej. C. B. te ? f 1,50, J. v. F. te Amsterdam f 0,50, R. W. te Heinoo f 1, Mej. M. G. te 's-Hage f 2, Mevr. V. F. te B. f 1, Mej. B. te Zaandam f 1, Jonged.-Ver. Martha te idem f 2,50, poststempel Texel f 0,50, A. B. Z. te Fijnaard f 10, B. S. te Juth f 1, L. S. te Schokland f 1,50, N. N. te Amsterdam f 1, E. M. te 's-Hage f 1,50, R. te Zutphen f 1; verder eenige partijtjes gebruikte postzegels, — voor alles onzen hartelijken dank.

Wij hopen, dat nog vele broeders en zusters zich gedrongen zullen gevoelen, hunne gaven met blijmoedigheid voor de Militairen in *Indië* te offeren. Vele lieve weldoeners (sters), die ons andere jaren met een gift verblijdden, bleven tot heden achterwege; wij hebben echter nog goede hope, dat zij hunne liefdegaven nog zullen zenden. De tijd, dat wij onze bestellingen moeten doen, nadert met rassche schreden. Indië ligt ver af. Zullen de Kalenders met Kerstfeest uitgereikt worden, dan moeten zij uiterlijk half October verzonden worden. Zal dit kunnen geschieden, dan moeten wij einde Augustus onze bestellingen doen, opdat de uitgevers gereed zijn met af te leveren.

Daarom zien wij biddend en hopend nog vele bijdragen tegemoet, en waar de kleinste gaven ons hartelijk welkom zijn, hopen wij, dat de rijk door den Heere gezegenden ons een *milde* gift zullen zenden; daar wij nog lang niet zoo ver zijn, dat wij aan de aanvrage van zoo vele huisvaders der Militaire Tehuizen in Indië kunnen voldoen. Treurig zou het zijn hun te moeten schrijven, dat wij hen dit jaar niet kunnen helpen, omdat de beurzen en harten voor onze smeekingen gesloten bleven. Als iedere *Bazuin*-lezer, die iets doen kan, het ook doet, dan komen we er wel. In deze verwachting bevelen we dezen liefde-arbeid voor Gods koninkrijk in uwe liefde en belangstelling aan. Wat men zende, „zende men onder het motto: „Voor Indië" en den naam „*Bazuin*" aan

ALB. GRUIJS, *Sr.*

Zaandam, Molenpad.
2/8—1900.

—

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van	A. A. de Croes, Goor (O)	f 2,00
„	Mej. Bouman, 's-Gravenhage	- 1,00
„	„ J. van der Haag, „Veldwijk"	- 1,00
Van	J. R. Brouwer, Wildervank	- 2,00

Zeer verblijd, dat we weer eenige gaven der liefde kunnen vermelden, bevelen wij den arbeid onder leger en vloot bij vernieuwing met vrijmoedigheid aan, betuigende voor bovenstaande bijdragen onzen hartelijken dank.

In de vorige opgave stond vermeld: „Van Ds. A. J. F. te V. f 1," dit moet zijn van Ds. A. J. T. te V.

E. KROPVELD.

Rijswijk, 3 Aug. 1900.

—

Militair Tehuis te 's-Bosch.

Ontvangen: door Ds. v. d. Linden van R. Kok te Oosterbeek		f 1,00
Van W. F. ten Bokkel te Aalten		- 2,00
Van Ds J. N. Lindeboom te Zutphen		- 5,00
Van Mej. de Wed. Bosch te Apeldoorn		- 2,00
Van Ds. Kuik te Putten		- 2,50

Aan alle gevers voor hun liefde hartelijk en vriendelijk dank.

Aanbevelend,
Namens het bestuur,
J. M. MULDER.

's-Bosch, 1 Aug. 1900.

Het staats-tabaksmonopolie bracht Frankrijk in 1899 407 millioen francs op, terwijl de uitgaven slechts 78 millioen bedroegen; dus 329 millioen francs winst. Er werd per hoofd, of per volwassen man, 3 kilo tabak gebruikt. Dat is driemaal meer dan in 1830 en tweemaal meer dan in 1845. — Het lucifers-monopolie bracht 22 millioen winst op; hoewel de millioenen lucifers en wasjes den staat slechts 8 millioen francs kostten.

—

Men herinnert zich uit de bladen, van welke wreedheden tot zelfs in de parlementen gewaagd werd, die in het onafhankelijke Congogebied hebben plaats gehad, om tot het caoutchouc-sap verzamelen te dwingen. De heer Lorand heeft, in de Belgische Kamer daarover interpelleerende, o.a. gezegd: Om caoutchouc te oogsten hebben de agenten toevlucht genomen tot plunderen, moord en brandstichting . . . . Sedert 1897 beschuldigde de „*Kölnische Zeitung*" den Belgischen officier Fiévez, dat hij zich 1308 afgehakte handen had laten brengen van inboorlingen, die weigerden daaraan te werken . . . . In een brief uit Holland luidt het: — Het equator-district is niets dan een groote slachterij. De chef heeft zich erop beroemd 9000 menschen ter dood te hebben laten brengen. Men heeft in een enkele rechtszitting 1357 handen aangebracht. — Hierop heeft de heer Whystock in de „*Christian*" geschreven, dat het onbillijk zou zijn, zulke wreedheden aan alle caoutchouc-compagnieën en hare agenten toe te schrijven. ('t Is wel te hopen ook.) Andere directeuren keuren alle wreedheden af en straffen ervoor. Ook zijn er, die de zendelingen verzoeken, voor hun werkvolk te komen prediken. Totnutoe hebben geen tegenwerkingen van den zendingsarbeid plaats

—

Te Napa in Californië gaf een jachthond een uitstekend voorbeeld van moederliefde aan menige ontaarde moeder onder de menschen die, in onzen tijd van dierenbescherming, haar eigen kroost voor of na de geboorte om eigen belang doodde. Deze bruine Juno had twee jongen, en haar spruiten waren zeer gezocht. Tegen zijn zin gaf de eigenaar Clifford, een rentenier, deze jongen, nog maar acht weken oud zijnde, aan twee vrienden, die op drie en vier dagreizen van het stadje woonden, daar zij niet ophielden om de mooie beestjes te hebben. Juno toonde weldra hare droefheid over het wegnemen der kleinen, doch zij was weldra verdwenen. De eigenaar maakte zich echter niet ongerust, want wat hij vermoedde, gebeurde. Binnen vier dagen kwam de hond terug met een der jongen in zijn bek, terwijl zij ernaar uitzag, in al dien tijd weinig of niets te hebben gegeten. En toen zij van deze vermoeienissen en ontbering wat bekomen was, ging zij ook haar tweede jonkje bij den anderen vriend weghalen.

—

De Oecumenische Zendingsconferentie, te New-York gehouden, werd 21 April geopend, terwijl 2400 afgevaardigden tegenwoordig waren. De voormalige Prezident Harrison hield de openingsrede. Des avonds spraken op een meeting Prezident Mac-Kinley en de gouverneur van den Staat New-York. Aan de meetings van 23 April, die soms tien tegelijk gehouden werden, namen omtrent 17000 personen deel.

—

De handelsdwang, die door de syndicaten of trusts op de industrie en andere takken uitgeoefend wordt, doet zich in Amerika zelfs gelden op den verkoop van Bijbels; al zou men niet verwachten, dat zelfs dit artikel daardoor zou worden opgevoerd. De voornaamste boekhandelaren, die Bijbels verkoopen, hebben zich vereenigd en den verkoopsprijs van Bijbels tien ja vijftien percent per boekdeel verhoogd.

—

De vereeniging voor een muzeum van historische oudheden der Reformatie in Frankrijk hield 11 April hare algemeene vergadering. Daarin bleek, dat men geen moeite en geld ontziet om die overblijfselen te verzamelen. Drie gedenkpenningen zijn op een verkoop aangekocht voor 858 francs. Een van Calvijn op 33-jarigen leeftijd naar Hollandsch type, een van Theodorus Beza, en een van Calvijn en Beza te zamen. De zeldzaamste Calvinistische gedenkpenning is op die auctie toegewezen voor de som van 2906 frs. De vereeniging heeft als geschenken ontvangen vijf andere gedenkpenningen, gravures en een fac-simile der Stellingen van Luther. Ook kreeg ze het handschrift van het testament van Agrippa d'Aubigné.

†.

VERSLAG VAN DE PROVINCIALE DIACONALE CONFERENTIE

van de Geref. Kerken in Zuid-Holland
gehouden te Schiedam
op Woensdag 13 *Juni* 1900
in het kerkgebouw aan de Plantage
(Lange Nieuwstraat).

(*Vervolg* van No. 31).

De *Voorzitter* brengt nu in bespreking vraag 3 „Welke middelen kunnen in sommige arme gezinnen onder den zegen des Heeren worden aangewend om voortdurende armoede te voorkomen? ingezonden door *Schiedam A*.

De afgevaardigde van *Schiedam A* zegt met een enkel woord, wat te verstaan is door „sommige gezinnen," door „voortdurende armoede" en door „middelen ter bestrijding." Met „sommige gezinnen" worden niet bedoeld oude echtelieden of weduwen, die ongeschikt zijn geworden tot den arbeid en die van dag tot dag en van week tot week worden ondersteund. Maar wel, een huisvader, door eene ziekte aangetast, die wel geneest, maar hem ongeschikt maakt voor zwaren arbeid. Of een ander gezin, waar de vader door den dood der moeder met kleine kinderen blijft zitten. Wat te doen? Hen van week tot week ondersteunen? Want van onderhouden kan in eene diaconie geen sprake wezen. Het gezin zou dan dus in voortdurende armoede vervallen. Wij zijn het er over eens, dat het het ambt der diakenen is, om zooveel mogelijk te trachten, in armoede te helpen. Maar nog veel meer, om armoede te zien te voorkomen. Vandaar dat bij de diaconie de vraag rees naar middelen, om, waar in zulke gezinnen man of vrouw of beiden eenige bekwaamheid of energie bezitten om op eenige wijze zelf hun brood te verdienen, hun hierbij behulpzaam te zijn.

Met bescheidenheid wenschen wij deze vraag u voor te leggen. Zijn er bij u zulke middelen toegepast, laat dan de geschiedenis, die goede leermeesteres, eens spreken.

De afgevaardigde van *Alfen* deelt iets mede uit de praktische werkzaamheden van zijne diaconie. Eenigen tijd geleden hadden we een huisvader, die ook in de omstandigheid verkeerde, dat hij nog niet arm was, maar arm zou worden, indien hij geene middelen van bestaan had. Wij spraken over het werk, dat hij deed, met elkander en besloten, eene roeiboot voor hem te koopen, om met zijne waar te venten. De roeiboot

kostte f 25,—. Die werden niet uit de diaconie-kas genomen, maar in de gemeente werd rondgegaan om f 25,— te krijgen. Ze waren spoedig gevonden. De Heere heeft het gezegend; de man heeft goed zijn brood kunnen verdienen. Nog hebben wij gehad eene weduwe. Daar zorgden wij voor, en stelden het mensch in staat, fijn linnen te wasschen en te strijken. Zelf had zij de middelen en de inrichting niet; die schaften wij voor haar aan.

Nog hebben wij een huisvader, die krank geworden is. Met zijne vrouw is het nog goed. Wij vragen wasschen en adverteeren voor haar en geven haar geld om te koopen, wat noodig is. Ziehier iets uit ons praktisch leven.

De afgevaardigde uit *Den Haag* zegt, dat iedere diaconie wel zoo iets kan mededeelen, Den Haag eveneens.

De *Voorzitter* vraagt of Schiedam tevreden gesteld is.

De afgevaardigde van *Schiedam*. Wij hebben zoo iets ook gehad. Wij hebben ons een enkelen keer afgevraagd: Zouden wij dit gezin ondersteunen, zulke jonge menschen, van maand tot maand, van jaar tot jaar? Wij hebben hun toen f 100,— à f 150,— gegeven om een zaakje te beginnen. Maar mag dat wel, is dat goed? Dat is de kwestie. Als het nu eene kleine som is, maar daar is eene grens voor. En dan is mijne gedachte: als het blijkt, dat er eenige bekwaamheid en vreeze Gods is, dan zou ik het wel aandurven, maar anders niet. En dat hebben wij allen gedaan. Maar als het over eenige groote zaken loopt, dan verandert het.

De *Voorzitter* meent, dat het er maar aan ligt, of *Schiedam*, toen zij die zaak aan de hand had, de gemeente kon ingaan om haar te zeggen: die man heeft f 200,— noodig. De broeders moeten het doen en hebben recht om het te doen, maar het is de groote vraag, kan men het verdedigen, wat wij voorstaan.

De adviseur, *Ds. Ringnalda*, sluit zich hierbij aan. Maar hij meent begrepen te hebben, dat de afgevaardigde van *Schiedam* er geen bezwaar in zag, in zulk een geval f 100,— à f 150,— uit de diaconale kas te geven. Maar dan zou hij het beter vinden, dat de gemeente ingegaan werd.

Nu komt aan de orde de vraag van *Waddingsveen*: „Behoort onder versterkende middelen ook geneeskundige hulp?"

Waddingsveen is niet vertegenwoordigd.

De *Voorzitter* zou de vraag willen omkeeren en dus lezen: „Behoort onder geneeskundige hulp ook versterkende middelen?" en haar dan bevestigend beantwoorden. Hij brengt nu in bespreking de vraag ingezonden door *Dordrecht C*: „Welken weg moet eene diaconie inslaan met moederlooze kinderen, waar de vader niet in hun onderhoud kan voorzien?"

De afgevaardigde van *Dordrecht C* zegt, hoe zijne diaconie tot deze vraag is gekomen. Verleden jaar hadden wij bij ons een gezin, dat bestond uit vader, moeder en zes kinderen. De moeder is gestorven en de vader bleef met het geheele gezin in behoeftige omstandigheden achter. Wij werden voor een moeilijk geval geplaatst. Het jongste kind was veertien dagen oud. Wij hebben alle middelen aangewend om iemand te krijgen, maar het is gebleken, dat niemand zich bereid verklaarde, in het gezin op te treden. Vervolgens hebben wij geschreven naar de gestichten te Middelbarnis en Den Briel, maar het is gebleken, dat deze geen halve weezen opnamen. Vervolgens hebben wij de liefdadigheid in de gemeente ingeroepen, maar vonden geen gehoor. De kinderen moesten in het gezin blijven. Vervolgens hebben wij een besluit genomen en de kinderen bij leden der gemeente besteed. Nadat wij dit gedaan hadden, zijn wij er op gewezen, dat wij den rechten weg niet hebben bewandeld. Nu wenschten wij van de Conferentie te hooren, wat denkt zij, hebben wij gedwaald, ja of neen?

(*Wordt vervolgd.*)

L. MEESTERS, *Scriba.*

Rotterdam.

Ingezonden.

Onkruid.

Hooggeachte Hoofdredacteur!

Vergun mij nog een kort woordje. Ik schijn den indruk gegeven te hebben, dat het broederverschil onder de studenten der V. U. met den naam: „*onkruid*" verdient bestempeld te worden. Dat is onbillijk. Zeker kan men alles, wat niet is, zooals het moest zijn, *onkruid* noemen. Maar zóó genomen, is er immers *overal*, ook te Kampen, nog veel *onkruid*. En wie zou alles maar *onkruid* noemen? Niemand, die *nog eenig perspectief in zijn voorstellingen* had, zou dit doen. — Neen, al zou ik het anders wenschen, *onkruid* wil ik de verhoudingen mijner medestudenten niet noemen. Zij staan nu eenmaal voor nog onbesliste vraagpunten, vraagpunten, die, zij het in abstracto, toch ook reeds concreet, maar dan in anderen vorm, ook voor Kampen gelden, en die later zeker wel meer aan de orde zullen komen. — De studenten der V. U. begeeren te zeer in 't bezit te *blijven* van de sympathie uwer lezers en van Uzelven, dan dat hier niet eenige correctie noodig zou zijn. Zij weten (dit zij U en uwen lezers bekend) nog altijd wat eensgezindheid en onderlinge persoonlijke waardeering is, geleerd ook vooral door uw schitterend voorbeeld op de Synode te Middelburg, alsook door uwe vriendelijke raadgevingen in persoonlijk gesprek te Amsterdam.

Een Oud-rector van den Gereformeerden Studentenbond.

Boekaankondiging.

Het Boek der Toekomst. De Openbaring van Johannes voor de gemeente des Heeren toegelicht door Dr. J. H. Gunning J.Hz. Utrecht, Kemink en Zoon 1900.

Met groot genoegen hebben wij van het tweede stuk van dit werk kennis genomen. Het loopt van Openb. 2 : 18 tot 11 : 2 en is in de verklaring van dit duistere Bijbelboek getrouw gebleven aan het goede uitgangspunt, dat in het eerste stuk gekozen werd. Zooals de brieven aan de zeven gemeenten in hoofdst. 2 en 3 allereerst gericht zijn aan de gemeente van Christus, gelijk die in Johannes' dagen bestond, vervolgens beteekenis hebben voor de kerk aller eeuwen en eindelijk ook eene beschrijving bevatten van den toestand der kerk in het laatste der dagen, zoo is dit alles evenzeer het geval met hetgeen in de volgende hoofdstukken van het Boek der Openbaring verhaald wordt. Johannes schreef zijn Openbaring in de eerste plaats voor de kruisgemeente zijner dagen, die zware verdrukking en vervolging tegemoet ging, en hij bedoelde ermede, om alle geloovigen tot trouwe volharding aan te sporen en wijst hen daartoe telkenmale op de kroon der overwinning, die den getrouwen strijder bij Jezus' spoedige wederkomst wacht. Uit dit gezichtspunt moet het Boek der Openbaring verklaard en zoo kan het alleen eenigermate verstaan worden. De historische, de „zeitgeschichtliche" verklaring is dus onmisbaar. Dr. Gunning is hiervan overtuigd. Hij zegt terecht, bl. 117, dat de uitdrukking *na dezen*, 4 : 1, geen geweldige klove maakt tusschen twee tijdperken, in het verleden en in de toekomst, en merkt zeer juist op, dat hetgeen na het derde hoofdstuk volgt, allereerst toegezonden is aan de Klein-Aziatische gemeenten van het jaar 70—100. Ofschoon hij nu de „zeitgeschichtliche" beteekenis niet telkens opzettelijk aanwijst en misschien hier en daar al te zeer verwaarloost, verg. bl. 153, toch verwerpt hij ze geenszins en zal er waarschijnlijk bij de volgende hoofdstukken, voornl bij hoofdst. 13, 17, 18, meer rekening mee houden en ook moeten houden. Volkomen waar is het echter, dat de visioenen der Openbaring in de historie van Johannes' dagen wel hun grondslag maar niet hun einddoel hebben; zij gaan ver boven de geschiedenis van dien tijd uit, hebben beteekenis voor de gemeente aller eeuwen en spreken voor ons thans allermeest van het einde der dingen, bl. 153, 190 Bij deze „endgeschichtliche" verklaring vermijdt Dr. Gunning wederom terecht alle kerkhistorische schema's en gezochte parallellen met personen en toestanden uit de wereldgeschiedenis, bl. 117, alle chronologische berekening, bl. 176, zonder daarom aan den anderen kant in de fout te vervallen, om alles te willen vergeestelijken, bl. 159. Men kan daarom nog wel op verschillende punten van den geachten Schrijver, bijv. in de verklaring van het manna, bl. 77, van de witte kleederen, bl. 95, van de vier „dieren" bl. 129, enz. verschillen; Dr. Gunning is bescheiden genoeg, om op meer dan één punt zijne onwetendheid te erkennen, bl. 227. Ook keeren in dit stuk enkele malen de gedachten over eerste en tweede opstanding en duizendjarig rijk terug, die ook in het eerste stuk reeds werden aangetroffen, bl. 154. Maar over het geheel zal men aan dezen arbeid van Dr. Gunning den lof van degelijke, sobere, duidelijke uitlegging niet kunnen onthouden. Het werk kan in ruimen kring een beter licht over het Boek der Openbaring doen opgaan en vele valsche opvattingen en voorstellingen doen wijken. Daarbij is deze verklaring van Dr. Gunning geschreven in een sierlijken, boeienden stijl, zoodat het een genot is, om haar te lezen. En telkens weet de Schrijver grepen in het leven te doen, die pakken en de aandacht gespannen houden. De opmerkingen, die daarbij nu en dan ten beste gegeven worden, zullen zeker niet bij allen instemming vinden. Maar hij deelt ze met groote onpartijdigheid uit en richt ze nu eens aan het adres van hen, die eene zuivere kerk begeeren, bl. 94, 114, en dan eens aan dat van anderen, die een werkdadig Christendom aanbevelen, bl. 109, of met eene volkskerk dwepen, bl. 110. Hij is zelf van oordeel, dat het eenige, wat den Christen geboden is, bestaat in te *getuigen* van de waarheid, die in Christus is, bl. 114. En dat is ook zoo; maar men mag daarbij toch niet vergeten, dat dit een getuigenis moet zijn in woord en in daad, met verstand en met hart. Heel het Boek der Openbaring is daarvoor ten bewijze. Christus zelf veroordeelt daarin alle halfheid en lauwheid, alle valsche lijdelijkheid en waarheid-verloochende verdraagzaamheid; en Hij wekt de gemeenten en al zijne discipelen tot getrouwheid op en spoort ze tot volharding aan, opdat zij, ziende in het gebod en blind voor de toekomst, eenmaal uit zijne hand de kroon der overwinning ontvangen mogen.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
JAN S. DE VRIES
EN
KAROLINA D. VAN ANKEN.
Huwelijksvoltrekking 15 *Aug. a. s*
DE LEMMER, URK, } 24 Juli 1900

Ondertrouwd:
M. B. PARLEVLIET
ber. Pred te Nes en Wierum
EN
M. ROEST.
KATWIJK A/ZEE, 'S-GRAVENHAGE, } 10 Augustus 1900.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onzen geliefden Vader, betuigen we onzen hartelijken ***dank.***

Namens de Familie,
G. W. H. ESSELINK.

ZIERIKZEE,
Aug. 1900.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Het 2e Admissie-examen zal D. V. gehouden worden op ***Dinsdag 4 Sept. a. s., des morgens te 9 uur.*** — Men wordt verzocht, zich ***vóór den 1sten Sept.*** bij den ondergeteekende aan te melden met opgave van leeftijd en van de Klasse, waarin men wenscht toegelaten te worden.

JOHs. KAPTEIJN, Waarn. Rector.

Na eene langdurige ongesteldheid is heden in het vaste vertrouwen op de borgstellende gerechtigheid van onzen Heer en Heiland Jezus Christus overleden onze geliefde Broeder

Pieter Haikes van der Werff,

in den ouderdom van ruim 55 jaren.

Een reeks van jaren diende hij onze gemeente met toewijding; eerst als Diaken en de laatste jaren als Ouderling.

Met weemoed staren wij onzen Broeder na, maar wenschen Gode te zwijgen, wiens doen enkel Majesteit en Heerlijkheid is.

Namens den Kerkeraad der Ger. kerk,
H. SIERTZEMA, *Pr.*
K. E. VAN DER VEEN, *Scr.*

DRACHTEN,
25 Juli 1900.

Heden overleed tot onze diepe droefheid mijne dierbare Echtgenoote en onze geliefde Moeder

Nieuwertje Pluister,

in den ouderdom van 60 jaren, na eene gelukkige Echtvereeniging van 26 jaren. Kon zij op den laatsten dag haars levens nog met Jacob getuigen: »Op uwe zaligheid wacht ik, o Heere!" daar mag zij thans met alle geslachten des Heeren in die zaligheid zich verheugen en verblijden.

K. MADDEROM.
J. BOUWENS.
B. BOUWENS—
GLAS.

BROEK OP LANGENDIJK,
3 Aug. 1900.

Het behaagde den Heere gisteren, na kortstondig lijden, van onze zijde weg te nemen onzen geliefden Echtgenoot en Vader,

Gijsbert van der Beek,

in den ouderdom van ruim 73 jaren. Wie hem gekend hebben, weten eenigszins wat wij in hem verliezen. Doch voor hem is de verwisseling winst. De vreeze des doods was geweken. Hij leeft nu bij zijn Heiland, wiens verheerlijking hier door genade zijn lust was geworden.

WED. G. v. D. BEEK—
BAX.
L. G. v. D. BEEK.
H. M. v. D. BEEK—
BRANDERHORST.
M. J. BRANDERHORST—
v. D. BEEK.
W. M BRANDERHORST.
M. G. v. D. BEEK.
v. D. BEEK.
L. v. D. BEEK.
G. M v. D. BEEK.
W. C. v. D. BEEK—
BOK.
E. v. D. BEEK.
H. P. v. D. BEEK—
BRANDERHORST.
M. J. v. D BEEK.

GENDEREN,
6 Aug. 1900.

Gisteren, op den Rustdag, is in de eeuwige ruste ingegaan onze geliefde Broeder

Gijsbert van der Beek,

in den ouderdom van ruim 73 jaren. Veertig jaren heeft hij de gemeente als Ouderling gediend, met veel toewijding en in eenvoud des harten We hebben veel in hem verloren, maar troosten ons ook met de wetenschap, dat hij thans zijnen Heere in volmaaktheid dient.

Namens den Kerkeraad,
J. v. HAERINGEN Kz., *Pres.*
G. BRANDERHORST JOHZN., *Scriba.*

GENDEREN,
6 Aug. 1900.

EEN WEDUWE zonder Kinderen, uit den beschaafden stand, 24 jaar oud **zoekt**

een haar passenden werkkring.

Hoog salaris geen vereischte. Franco brieven **letter A. Z.** aan den Boekh. J. H. KOK TE KAMPEN.

Er biedt zich aan tegen Nov.

een burgermeisje

van pl. m. 24 jaar. van Ger. belijd., het liefst in een klein gezin, maar ook genegen om met kinderen om te gaan. Goede getuigen staan haar ten dienste.

Brieven ***fr. letter H*** aan den Boekh. ZALSMAN te KAMPEN.

Vereen. „Tot Chr. Liefdadigheid" te WAGENBORGEN.

Het Bestuur der Vereen. ***„Tot Chr. Liefdadigheid"*** vraagt voor het eerlang te openen vierde Huis van Barmhartigheid een beschaafde

Juffrouw

van beslist Chr. beginselen, in staat om de leiding in het Huis op zich te nemen.

Inlichtingen verstrekt en aanbiedingen ontvangt

W. K. H. MAGENDANS, *Dir.*

WAGENBORGEN,
2 Aug. 1900.

Te ARNHEM wordt tegen ***1 November*** in een deftig gezin ***gevraagd eene bekwame***

Keukenmeid

van goede getuigen voorzien. Br. fr. onder ***No. 221*** bij de Boekh H. B. BREIJER & ZOON, ARNHEM.

Een geëxamineerd en steeds werkzaam

OEFENAAR

wenschte gaarne **eene vacante Gereformeerde Kerk** meer **geregeld** te bearbeiden; opdat zij gebracht worde tot de bediening des Woords.

Brieven franco onder ***letter A.*** aan den Uitgever van dit blad.

DAVOS, ZWITSERLAND.

PENSION WIJERS.

Zonnig gelegen. — Zuidterras. — Goede verpleging. — Hollandsche keuken. — Matige prijzen.

Inlichtingen geeft H. C. WIJERS—LOOIJEN, te DAVOS.

Particulier land.

Voor een der schoonste en best gelegen ***particuliere landen*** op ***Java*** (Ned. O.-Indië), waarop koffie, kina, rijst en theecultuur, wordt, tegen nader overeen te komen rente, aflossing enz. als ***1e hypotheek*** gevraagd **180** à **200** duizend gulden, zijnde nog niet de helft van de waarde, waarvoor dat land bij de verponding is aangeslagen. Combinatie niet uitgesloten. Brieven franco ***letter H*** a/d Boekhandelaar J. J. BERENDS te AMERSFOORT.

Bij den Uitgever G. PH ZALSMAN te *KAMPEN* verschijnt:

De Vlugge Franschman,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Fransch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50** ct

De Vlugge Duitscher,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Duitsch te leeren lezen schrijven en spreken. 4de druk **50** ct

De Vlugge Engelschman,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Engelsch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50** ct

De Vlugge Italiaan

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd Italiaansch te leeren lezen, schrijven en spreken 3de druk **50** ct.

De Vlugge Spanjaard,

of handleiding om, zonder onderwijzer in korten tijd, Spaansch te leeren lezen schrijven en spreken. **50** ct.

De vlugge Latinist.

Eene handleiding voor hen, die door eigen oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken 2de dr. **75** ct

De Accurate Boekhouder

of handleiding om, zonder onderwijzer, in weinige uren het gewoon en dubbel of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. **50** ct.

Handboek voor iedereen die Fransch leert

Volledige voorstelling van de uitspraak van alle Fransche woorden, zooals deze tegenwoordig door de beschaafde wereld **te Parijs uitgesproken worden. f 1,00.**

Alom is de inteekening geopend op den

Scheurkalender 1901

Een Lamp voor den Voet.

't Is 't eigen Woord des Heeren
Dat van genade ons spreekt;
Dat als een sterke hamer
De hardste harten breekt;
Dat als een zachte balsem
't Gewond gemoed geneest;
't Is 't zaad der weergeboorte
Door d' invloed van Gods Geest.

O, schrijf 't in onze harten
Uw heilig Woord, o Heer!
Dan vreezen wij geen satan,
Geen dood of oordeel meer.
Want bergen zullen wijken,
De wereld zal vergaan,
Maar 't Woord - het Woord des Heeren
Zal eeuwiglijk bestaan.

Wie nog een inteekenlijst verlangt gelieve die aan te vragen bij den uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te *Heusden* verschijnt elke maand:

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord,

onder redactie van Prof. **L. LINDEBOOM**, Hoogleeraar a/d Theol. School te *Kampen*.

Elk No. bevat 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

Reeds 5 No's. zijn verschenen.

De prijs is slechts *f* **1,50** per jaar, franco per post. Men kan inteekening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een solieden boekhandelaar.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte Schriftuurplaatsen,

DOOR
E. KROPVELD.
TWEEDE DRUK. 129 bladz.
Ing. 80 ct. geb. f 1,20.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en onteeren. Daarom was het een goed idée van Ds. KROPVELD om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware beteekenis en tegen dat verkeerde gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje betoogd Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden.

(*Het Volksblad.*)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

GEREFORMEERD GYMNASIUM, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

DEN HELDER: H. N. f 1, F. C. H f 1, C. d. D f 0,50, G. B Az. f 1, D. W. f 1, J. G. f 1, Wed. S. f 1. NOORD-SCHARWOUDE: C. M. f 1, D. B. f 1, N. N. f 1, C. B. Jr. f 1, K. H. f 1, A. B. f 1, J. J. f 1, P. V. f 2,50. BROEK OP LANGENDIJK: D. K. f 1, C. W. f 0,50, J. d. G. f 0,50, A. d. B. f 1, J. B. Wz. f 1, O. W. f 1, K. W. Jr. f 1, A. K f 0,50, Wed. C. G. f 0,50, Mej T. T. f 0,50. GORINCHEM: Mej H. L. f 2, J. d. G. f 0,50, J. S. f 1, H. J. v. A. K. f 2,50 BAARN: G. K. O f 1, T. V. f 1, T. v L Wz. f 1. DRIEBERGEN: W. M. f 1, A. M. f 1, Ad. M. f 1, G. v L. f 0,50, C. d. B. f 1, P. F. f. 0,50, H. D Sz, f 1, H. D. f 1, J. v R. f 2, H. v. H. f 0,50, N. N. f 0,50. ZEIST: dam. H. f 3, W. V. f 1, W. J. v. N. f 1, J. v. Z. f 1, J. v. H. f 1, C. W. C. f 0,50, W. v. d. W. f 1, H. J. H. f 7,50, G. v. d. B f 1, B. T. f 1, B f 0,50, M. S. f 1, A S. f 1, H. S. f 1, Mej. F. C. S. f 0,50, Mej W G M. f 1. AMERSFOORT: G v. d. W. f 1, M. B. f 1, B. J. B. f 1, J S. f 1, E v. S. f 1, R. v. d. B. f 0,50, S. K. f 2,50, Chr. P. f 10, D. R f 1, J. K. W. f 1, Mej. I. C. v. S. f 1, Wed. J. K f 1. ZWIJNDRECHT: J. d. K. Jr f 1, P. K. f 0,50, C. L f 0,50, M. v H. f 1, L. d. J. f 0,50, P. d. K. f 0,50, K. W. f 1, H. W. f 1, W. V. f 0,50, J. C. W. f 1, M. d. R. f 1, N. N. f 0,50, G. L. Gz f 1, P. v. N. f 0,50, J. B. Az. f 1, P. S. f 1, J. E. f 0,50, P. S f 1, Wed. T. K. f 2, L. v. L f 2,50. BARENDRECHT: A. K Jz. f 5, L. B. Lz. f 2. J. B. f 1, C. K. f 0,50, T. P. f 1, A. v. d. B. f 1, L S. v. d S. f 1, J. K. f 0,50, J. N. f 1, C. A. D. f 1, P. v. D. f 1, N. N. f 0,50, J v d. E f 2, Wed. A. V. f 1, Wed. A. V. f 1. RIJSOORD: Wed. P. d. K. f 1, M d. K. f 0,50, C. R. f 0,50, A. v. B f 1, J. v. N. f 2,50, N N. f 1, A v. N. f 1. BARNEVELD.: Wed. H. v. E. f 2, Mej. A. t. H. f 1, B. v. E. f 1, D. R. f 1, W. D. f 1, L J. K. f 1, H S. f 0,50, R. S. f 2,50, M J. K. f 1, H. J B. f 1. APELDOORN: G. B f 0,50, T. S. K. f 1, I. H. F. f 1, A. V. f 2, H. v. d. H. f 0,50, L. V. f 1, Mej. H. f 2,50, Mej. N. N. f 1, Wed. K. f 1, Wed. J. J. V. f 1, Wed. J. V. f 2,50, F. W. G. T. f 1. SOEST: J. d. R. f 1, G. v. d. V. f 1, H. W. f 0,50.

N. B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen, waarover per quitantie wordt beschikt.

Stoomdruk van ZALSMAN te Kampen.